దయ యెక్కడో దేవుడూ అక్కడే

ఒకవూళ్ళో చెప్పులుకుట్టేవా డొకడుండేవాడు. పేరు మార్టిన్. ఒకరియింట్లో వీధివైపున ఒక చిన్న దిగుడుగదిలో కాపురమున్నాడు. ఆగది కొక్కటే చిన్నకిటికీ. అది వీధివైపుకే తెరచివుండేది. దానిగుండ వీధిలోకిచూస్తే దారినిపోయేవాళ్ళ పాదాలుమాత్రం కనబడుతూవుండేవి. మార్గస్థులు తొడుగుకొనిపోయే చెప్పులజోళ్ళుచూచి ఆ మనుష్యులెవరో స్పష్టంగా గుర్తుపట్టగలిగేవాడు మార్టిన్. అతడు చాలదినాలనుంచి ఆగదిలోనే కాపురం. చుట్టుపట్ల అందరూ అతనికి పరిచయస్థులే. ఆప్రాంతంలోవున్న ప్రతి పాదరక్షా అథమపక్షం యొకటిరెండు తడవలైనా యేవో మరమ్మతుకు మార్టిన్ చేతికి వచ్చేవుంటుంది. వచ్చేపాయే ప్రతి జోడూ కిటికీగుండా చూస్తూ 'ఇవన్నీ ఒక్కొక్కసారైనా నాచేతికి వచ్చిపోయినవే!' అని తనలో తాననుకుంటూ సంతోషపడుతుండేవాడు. పాతమడమలు తీసి కొత్తవి వేసియిచ్చిన జోళ్లుకొన్ని, చినిగినచోట్ల అతుకులువేసి బాగుచేసినవి కొన్ని, ఊడిపోయినకుట్లు తిరిగి కుట్టియిచ్చినవి కొన్ని, పైకప్పువిప్పి కొత్తచర్మంతో మూయబడ్డవి కొన్ని—మొత్తంమీద అన్నీ ఒకటి రెండు సార్లయినా మార్టిన్ చేతిలో బడ్డవే. అతడెప్పుడూ మంచిచర్మమే వుపయోగించేవాడు. చౌకరకంతెచ్చి ప్రజలను మోసగించడం అతనిచేత గాదు. దురాశపడకుండ సరసమైన కూలి తీసుకునేవాడు. బహు మర్యాదతో మెలగుతూ అందరికీ విశ్వాసపాత్రుడైనాడు. అందుచేతనే మార్టిన్ కెప్పుడూ చేతినిండా పనివుండేది. మంచిపనివాడనిపించుకున్నాడు. ఒప్పుకున్నదినానికి పని పూర్తిచేయగలనని తోస్తేనే పని ఒప్పుకుని తీసుకునేవాడు. కాదనితోస్తే, వీలుపడదని చెప్పివేసేవాడేగాని తప్పుడువాగ్దానా లెన్నడూ చేసేవాడుగాడు. అందుచేతనే, అందరిచేతనూ మంచివాడనిపించుకున్నాడు.

కాలం గడచినకొద్దీ మార్టిన్ యొక్కవసేపు ఆత్మచింతలో గడుపుతూ భగవంతునిచేరే మార్గాన్నిగూర్చి నిరంతరం యోచిస్తుండేవాడు. ఇటీవలనే జోళ్ళవ్యాపారం స్వంతంగా ప్రారంభించాడు. అంతకుపూర్వం మరొకనివద్ద జీతానికి పనిచేస్తుండేవాడు. అప్పుడే భార్య చనిపోయింది. అప్పటికి మూడేండ్ల మగపిల్లవా డొకడున్నాడు. అంతకుముందు కలిగిన సంతానం చిన్నతనంలోనే చనిపోయినారు. కుర్రవాణ్ణి ఒక పల్లెగ్రామంలోవున్న తనచెల్లెలివద్దకు పంపివేద్దామనుకున్నాడు మార్టిన్. అయితే వున్న ఒక్కబిడ్డనూవిడిచి వుండడానికి మనసొప్పిందిగాదు. 'పరాయి కుటుంబంలో వుండి యీపసిబిడ్డ యేమిసుఖపడతాడుపాపం! ఏమైతే అయింది, నాదగ్గరనేవుంటాడు.' అనుకొని పిల్లవాణ్ణి తనవద్దదే వుంచుకునే నిశ్చయం చేసుకున్నాడు.

భార్య చనిపోయిన కొద్దికాలానికే మార్టిన్ తన పూర్వపు యజమానిని విడిచి, స్వంతవ్యాపారం మొదలుపెట్టి కాపురం యీకొత్తయింటికి మార్చాడు. కాని దురదృష్టంకూడ వెన్నంటేవచ్చింది. కుర్రవానికి యుక్తవయస్సు వచ్చింది. తాను కష్టపడి పనిచేసుకుంటూ, ముసలితండ్రిని పోషిస్తూ, అతనికి సుఖం ఆనందం యిస్తాడనుకునే సమయంలో కుమారునికి ఆకస్మికంగా జబ్బుచేసింది వారందినాలు జ్వరంతో బాధపడి, వాడుకూడా చనిపోయినాడు. రెండవదిక్కులేక, శవాన్ని తీసుకొనిపోయి మార్టినే పూడ్చిపెట్టివచ్చాడు. కొడుకుచావుతో మార్టిన్కు తీరనిమనోవ్యధ ప్రారంభమయింది. హృదయం నిరాశతో నిండిపోయి, ఆత్మవిశ్వాసం నశించి భగవంతునికూడ నిందించటం మొదలుపెట్టినాడు. దుఃఖం ఆపుకోలేక తానుకూడ త్వరలో చనిపోతే బాగుండునని కోరుకునేవాడు. తానంత గారాబంతో పెంచుకున్న బిడ్డను తీసుకొనిపోయి తనబోటి ముసలివాణ్ణింకా బ్రతికిస్తూన్న భగవంతుని క్రూరత్వాన్ని గర్హిస్తూ దినాలుగడిపినాడు. కొడుకు చనిపోయినతరువాత మార్టిన్ ప్రార్థనాలయానికికూడ పోవటం

మానుకున్నాడు.

ఒకనాడు మార్టిన్ స్వగ్రామంనుంచి ముసలివా డొకడు వచ్చాడు. ఎనిమిదేండ్లనుంచి సన్యసించి దేశా టనంచేస్తూ, ఆ రోజున మార్టిన్ బసకువచ్చి తలుపు తట్టి పిలిచాడు. పూర్వపరిచయాన్నిబట్టి మార్టిన్ సన్యా సిని ఆదరించి కూర్చోబెట్టి తనకష్టాలన్నీ అతనితో చెప్పటం ప్రారంభించాడు:

'నా కింక బ్రతకాలనిలేదయ్యా, మహాత్మా! నాకీ జీవితంలో మిగిలివున్నకోరికల్లా ఒక్కటే. నేనుకూడ త్వరలో చనిపోతే బాగుండుననేకోరిక తప్పితే మరే కోరికలూలేవు. ఈ ప్రపంచంలో నాకిక దేనిమీదనూ కాంక్షలేదు. సుఖం సంతోషం మొదలేలేవు.'

సన్యాసి యిట్లా జవాబిచ్చాడు: 'మార్టిన్, నీవిట్లా మాట్లాడటం యేమాత్రం తగదు. భగవంతుని విధా నాన్ని, మనుష్యమాత్రులం, మనం విమర్శించడం న్యాయమా? సృష్టినియమాలను అమలు జరిపేది భగవం తుని పవిత్రేచ్ఛగాని మనంచేసే తర్కవాదాలుగావు సుమా! ఆయన యిష్టాయిష్టాలకు మనం అడ్డునిలవ గలమా? నీవు బ్రతికి, నీ కుమారుడు చనిపోవడమే భగ వద్విధైనప్పుడు అట్లాగే జరిగితీరుతుంది. ఈ విశ్వాసమే మనకు కలగవలె. నీలో ఆ విశ్వాసంలేదు కనుకనే యింత బాధపడుతున్నావు. నీ కిప్పుడు కలిగిన నిరాశ కూడా ఒకవిధమైన అహంకారమే. ఎప్పుడూ సుఖం కొరకే బ్రతకవలెనని నీవు కోరుకోవడంచేతనే నీకింత భయంకరమైన నిరాశకలిగింది.'

'సుఖంకోసం కాకపోతే మరి దేనికోసం బ్రతకా లేమయ్యా?' అని ప్రశ్నించాడు మార్టిన్.

'భగవంతునికొరకోయి, మార్టిన్! మనకీ జీవిత మిచ్చినదాయన. కనుక మనం బ్రతకవలసిన దాయన కోసమేనని వేరేచెప్పాలా? ఈ బ్రతుకాయనకొరకే యని యెప్పుడు తెలుసుకుంటామో మనకప్పటినుంచి దుఃఖాలేవుండవు. అది, సుఖమంటే!'

ఇది విని మార్టిన్ కొంతసేపు నిశ్శబ్దంగాకూర్చుని తిరిగి యిట్లా ప్రశ్నించాడు సన్యాసిని—'సరే, భగవం తునికొరకు జీవించడమన్నావే—అదెట్లా?'

'ఆ మార్గం ప్రపంచానికి జీససుమహాత్ముడే చూపిం చాడుకదోయి! నీకు చదవటం చేతనౌనా? బైబిల్ కొని ఆయన చరిత్ర చదువుమూ! భగవంతుడు మనకం దరికీ నియమించినమార్గమేదో ఆ చరిత్రద్వారా తెలు స్తుంది.' అని సన్యాసి జవాబిచ్చాడు.

ఈ మాటలు మార్టిన్ హృదయంలో గట్టిగా నాటు కున్నాయి. ఆ పూటేపోయి బైబిల్, పెద్ద అచ్చు దొకటి కొనితెచ్చి వెంటనే చదవటం ప్రారంభించాడు. పండుగదినాలలో మాత్రమే చదువుదామనుకున్నాడు మొదట. కాని క్రమంగా కలుగుతూవచ్చిన ఆత్మా నందాన్నిబట్టి అనుదినం చదవటం ప్రారంభించాడు. గంటలతరబడి అదేపనిగా చదువుతూ కూర్చోవడంచేత రాత్రులు యెంత పొద్దుపోయిందో తెలిసేదికాదు. ఒకొక్కప్పుడు చదువుతూండగానే నూనె అయి పోయి దీపం ఆరిపోయేది. అప్పుడు విధిలేక చదువు ఆపవలసివచ్చేది. పుస్తకంమూసి పడుకొని నిద్రపోయే వాడు ఇట్లా విడువకుండా ప్రతిరాత్రీ చాలసేపు చదు వుతూవుండేవాడు. విషయం అవగాహన అయినకొద్దీ భగవంతుని శాసనమేదో, తన జీవితాన్నిగూర్చి భగ వంతుని యుద్దేశమేమో, ఆయన ఆజ్ఞయేమో స్పష్టంగా తెలియవచ్చింది. దుఃఖంతగ్గి అంతకంతకు మనస్సు తేలికపడ్డట్లయింది. ఇంతకుపూర్వం రాత్రులు పక్క మీద పడుకొనేసరికి యేదో భరించరాని బరువుతో గుండె లాగుకొనిపోయేది. చనిపోయిన పిల్లవాణ్ణి తల చుకొని యేడుస్తూ ప్రతిరాత్రీ పక్కమీదికి చేరుకునే వాడు. ఇప్పుడా బాధలన్నీ అంతరించాయి. 'ఈశ్వరా, నీకే జయమయ్యా, నీకేజయం! నీ యిష్ట మెట్లాగో అట్లాగే సమస్తం జరుగుతుంది. అట్లాగే జరు గునుగాక!' అని యీవిధంగా పదేపదే తనలో తానను కుంటూవుండేవాడు.

మార్టిన్ జీవితమిట్లా కొంత మార్పుచెందింది. పూర్వం, తరుచు అంగడికిపోయి, తేనీరు, 'వాడ్కా' సారాయి తాగే అలవాటుండేది. ఒళ్ళెరగకుండా తాగి, స్నేహితులతో కలిసి యింటికిపోతూ, దారినిపోయే వాళ్ళను యెగతాళిచేయడం, మోటుమాటలనడం జరు గుతూవుండేది. ఇప్పుడాస్థితి గడిచిపోయింది. మార్టిన్

జీవితంలో ఒకరకమైనశాంతి, సంతోషం యేర్పడ్డవి. ఉదయం మొదలు సాయంకాలంవరకు జోళ్ళపని చేస్తూ, చీకటిపడగానే గోడనున్న దీపపుబుడ్డితీసి, వెలిగించి బల్లమీదపెట్టి గ్రంథపఠనం ప్రారంభించేవాడు. ఏకాగ్రదృష్టితో చదవగా చదవగా ధర్మతత్వం బాగా బోధపడి, యేపూట కాపూటే మనస్సు తేలికపడి ఆనందంతో నిండిపోయేది.

ఒకనాటిరాత్రి మార్టిన్ పుస్తకం చదువుతూ చాల పొద్దుపోయేవరకూ కూర్చున్నాడు. 'లూకా' సువార్త చదువుతున్నాడప్పుడు. ఆరవ అధ్యాయంలో యీ విధంగా వ్రాయబడ్డది: 'నిన్నొక చెంపమీదకొట్టిన వానికి నీ రెండవచెంపకూడ అందియ్యి. నీ చొక్కా తీసుకొనిపోయినవానికి నీ కోటుకూడ యిచ్చిపంపడమే ఉత్తమధర్మం. నిన్నుచేరి అడిగినవానికి అడిగిన వస్తువిచ్చి పంపడమే నీవిధి. నీ సొత్తు తీసుకొనిపోయిన వాని వద్దనుంచి తిరిగి దానిని నీ వడిగి పుచ్చుకోగూడదు. దానికొరకు నీ వాశించనూకూడదు. ఇతరులు నిన్నెట్లా మన్నించాలని కోరుకుంటావో వాళ్ళనుకూడ నీ వదేవిధంగా గౌరవించాలని తెలుసుకో!'

అందులోనే మరొకచోట జీసుమహాత్ముడు ఈ విధంగా చెప్పినాడు: 'ఊరికే 'ప్రభూ, ప్రభూ!' అని నన్నెందుకంటారు మీరు? నేను చేయమన్నపనులలో ఒక్కటీ నెరవేర్చకుండా, నన్ను 'ప్రభూ!' అన్నంతమాత్రాన యేమిలాభం? ఎవరైతే నా వుపదేశంవిని దానిని ఆచరణలోపెడతాడో అతడే ధీరుడు. గట్టిదైన కొండప్రదేశంలో పునాదివేసి యిల్లుకట్టిన బుద్ధిమంతునితో పోల్చవచ్చు ఆ ధీరుణ్ణి. ఎంతెంత వరదలు వచ్చి కొడితేమాత్రం ఆ యింటికి చలనమెక్కడ? కాని యెవరు నా ధర్మాన్ని చెవులతోమాత్రంవిని ఆచరణశూన్యుడౌతాడో అతడు, పునాదిలేకుండ యిసుకదిబ్బమీద యిల్లుకట్టిన వానితోసమానుడు. ఒక్క కెరటం వచ్చి తాకడంతోనే కూలి నేలమట్టమౌతుం దాగృహం. దానితో సర్వంనాశనం

ఈ వాక్యాలు చదివేటప్పటికి మార్టిన్ హృదయంలో అమితసంతోషంకలిగింది. సులోచనాలుతీసి పుస్తకంమీద వుంచాడు. మోచేతులు బల్లమీద అనుకొని చదివిన కావ్యాలనుగూర్చి యోచిస్తు కూర్చున్నాడు. ఆ మహోపదేశాన్ని యెదుటపెట్టుకొని, దానిని బట్టి తన జీవితాన్ని పరీక్షించుకొనడం మొదలుపెట్టినాడు. ఆ పరీక్షలో, తనలోతనకు తీవ్రమైన ధర్మజిజ్ఞాసపుట్టి యిట్లనుకున్నాడు:

'నాయిల్లు కొండపునాదిమీదనా లేక యిసుకదిబ్బమీదనా కట్టబడ్డది? కొండమీదనున్నదైతే మంచిదే—భయమేలేదు. ఒంటరిగా యిక్కడ యిట్లా కూర్చుని ఆలోచనలోమాత్రం భగవదాజ్ఞ లన్నింటినీ నెరవేరుస్తున్నాననుకొనడం బహుసులభం! కాని తిరిగి నన్ను నేనే మరచిపోయి యేక్షణంలో దుర్బలుణ్ణౌతానో, ఆ క్షణమే పాపంవచ్చినా నాలో ప్రవేశించడం అనుభవసిద్ధంగా చూస్తున్నాను. అయినా యింకా పట్టుదలతో బలంసంపాదించి జీవితాన్ని సాధించవలెగదా! ఆహా, యీ సాధనలో యెంత ఆనందమున్నది! ఈశ్వరా, యీ నా ప్రయత్నంలో నీ సహాయమే కావలెనయ్యా తండ్రీ!'

ఇట్లా ఆత్మప్రబోధం చేసుకొని, యిక పడుకుందామని పక్కమీదికి పోయినాడు. పుస్తకాన్ని విడిచిపెట్టలేక, లేచినవాడు తిరిగికూర్చుని తిరిగి యేడవఅధ్యాయం తీసి చదవటం మొదలుపెట్టినాడు. వితంతువు కుమారునికి జీసను ప్రాణదానమిచ్చినసంగతి, సేనాధిపతియొక్క సేవకునికి రోగనివారణచేసిన సంగతి, జాన్ శిష్యులకు జీసుసిచ్చిపంపిన జవాబు—వీటినిగురించి చదివి, ధనికుడైన 'పరిసీయుడు' జీసుసును తనయింటికి ఆహ్వానించిన కథదగ్గరకు వచ్చాడు. పతితురాలైన స్త్రీ జీసుసు దర్శనార్థం పరిసీయునియింటికివచ్చి, తన కన్నీటిధారలతో ఆ మహాత్ముని పాదాలుకడిగి, తద్వారా ఆమె పశ్చాత్తాపంపొందిన కథ చదివినాడు. తరువాత నలభై నాల్గవపద్యంలో యిట్లావున్నది: 'జీసుసు అప్పుడా స్త్రీని జూపి పరసీయునితో యిట్లన్నాడు: 'ఏమయ్యా, యీమెను చూస్తున్నావుకదా! మీ యింటికేకదా నే నతిథిగావస్తిని! పాదప్రక్షాళనకు నాకు కొంచెం నీళ్ళయినా యిచ్చావానీవు? మరి యీమెనుచూడు! పవిత్రమైన తన కన్నీటితో నా

పాదాలు కడిగి, తన మృదుశిరోజాలతో నాపాదాలు తుడిచిందే! నీయింటి కతిథిగా వచ్చినందుకు నీవు నాకు చూపిన ఆదరణయేది? పశ్చాత్తాపంతో నిండిన హృదయంతో వచ్చి, తాను గుమ్మంలో అడుగుపెట్టినది మొదలు, పదేపదే యీమె నాపాదాలను ముద్దుపెట్టుకుంటూ వుండటం నీవే చూస్తున్నావు.'

అంతవరకు చదివి మార్టిన్ తనలో తానిట్లనుకున్నాడు : 'అయ్యో, అతిథి కామాత్రం మర్యాదకూడ చూపలేకపోయినాడుగా వాడు! తలకొక్క నూనెచుక్కైనా యియ్యలేకపోయినాడే! ఇదేనా గృహస్థ ధర్మం?' అంటూ తిరిగి కండ్లద్దాలు తీసి పుస్తకంమీద పెట్టి ఆలోచనలో బడ్డాడు :

'ఆపరిసీయుడెవడో గాని, నావంటి మందబుద్ధే అయివుంటాడు, వాడూ నాలాగునే తనపాట్లకు మాత్రమే చూచుకునేవాడై యుండవలె! ఏపూటకాపూట గిన్నెడు తేనీ రెట్లా లభిస్తుందో అని చూచుకునే వానికి యింటికివచ్చిన అతిథుల గొడవెందుకు? పోనీ, ఆవచ్చిన అతిథిమాత్ర మెవరు? సామాన్య మానవుడా? అయినే నాయింటికి వచ్చివుంటే నేనట్లాగే చేస్తానా? సిగ్గుకాదూ?'

ఇట్లా యోచనచేస్తూనే మార్టిన్ తల చేతులమీద ఆనుకొని అప్రయత్నంగా నిద్రపోయినాడు.

అంతలోనే ఆకస్మికంగా 'మార్టిన్, మార్టిన్!' అని పిలుస్తూ యెవరోవచ్చి తన్ను లేపుతూన్నట్లు బిగ్గరగా కేకవినబడ్డది.

ఉలికిపాటున లేచి కూర్చుని 'ఎవరక్కడ?' అన్నాడు మార్టిన్.

ద్వారంవైపు తిరిగిచూచాడు. ఎవ్వరూ కనిపించలేదు. 'బయట యెవరు'ని తిరిగి బిగ్గరగా ప్రశ్నించాడు. తిరిగి స్పష్టంగా వినబడ్డది పిలుపు—'మార్టిన్, మార్టిన్! రేపటిరోజున వీధివంకచూస్తూ వేచివుండుసుమా! రేపే వస్తాను!'

మార్టిన్ స్పృహతెచ్చుకొని కండ్లు తుడుచుకున్నాడు. కుర్చీలోనుంచి లేచి నిలబడ్డాడు. తాను విన్నధ్వని నిజమైనదో లేక స్వప్నమో తెలియలేదు. దీపం ఆరిపి పడుకొని నిద్రపోయినాడు.

మర్నాడుదయాన్ని వెలుగు రాకముందే నిద్రలేచాడు. దైవప్రార్థన చేసుకొని పొయ్యిమంటబెట్టి వంటచేశాడు. మరొకగిన్నెడు నీళ్ళు పొయిమీదబెట్టి, మాపుగుడ్డ వేసుకొని కుట్టుపనికి కూర్చున్నాడు. కాని, చేతులు పనిచేస్తూవున్నా, మనస్సు తీవ్రమైన ఆలోచనలోనే మునిగివున్నది. రాత్రి జరిగిన విషయాన్ని గూర్చి దీర్ఘాలోచనచేస్తూ కూర్చున్నాడు. ఒకప్పుడు అంతా స్వప్నమే మోయనిపించేది. మరొకప్పుడు 'నిజంగా మెలకువలో వినబడ్డపిలుపే!' అని నిశ్చయం చేసుకునేవాడు. 'యేమో, యేమిచెప్పగలం? ఇంతకు పూర్వం ప్రపంచంలో యిటువంటి వింతలెన్నో జరిగేవుంటాయి!' అనుకుంటూ, తనకు వినవచ్చింది నిజమైన పిలుపేయని నిర్ధారణ చేసుకున్నాడు.

చేతిలోవున్న పనిమీద అంతగా శ్రద్ధలేకుండ కిటికీ వద్దనే కూర్చుని నిమిషనిమిషానికీ వీధివంక చూస్తున్నాడు మార్టిన్. కొత్తజోడు తొడుక్కొని ఆదారినెవరు పోతూన్నా కిటికీలోపలికి తలవంచి వాళ్ళ ముఖాలవంక చూస్తున్నాడు. కొత్తజోడు తొడుక్కొని యింటినౌకరొకడు, తరువాత నీళ్లుమోసేవాడొకడు కనిపించారు. ఇంతలోనే చేతిపార ఒకటి పట్టుకొని ముసలి సిపాయొకడు వచ్చి కిటికీబయట నిలబడ్డాడు. అతడు తొడుక్కున్న చెప్పులనుబట్టి మార్టిన్ అతన్ని గుర్తించాడు. ఒక వర్తకుని దయవల్ల పొట్టపోసుకుంటున్నాడా సిపాయి. ఇంటినౌకరుతో కలిసి పని చేయడమే ఆసిపాయికి నియమించబడ్డ పని. సిపాయి ముసలివాడు. కిటికీబయట పేరుకున్న మంచు తుడిచివేయడం ప్రారంభించాడు. మార్టిన్ సిపాయివంక చూస్తూ, ఒకవైపున తనపని తాను చేసుకుంటూ, లోలోపల నవ్వుకుంటూ యిట్లనుకున్నాడు :

'కాలం గడచినకొద్దీ నాకు పిచ్చెత్తిపోతున్నట్లున్నదే! ఈ ముసలివాడు మంచుతుడిచి బాట బాగుచేయడానికేగదా వచ్చాడిక్కడికి! ఇక త్వరలో క్రీస్తు మహాత్ముడుకూడా నన్ను చూడటానికి వస్తాడు కాబోలు! ఏమో—మనస్సు అనేకవిధాల పోతూ

న్నది. ఏమిటి నాకీ చలచిత్తం?'

ఇట్లా అంటూనే పదిపన్నెండుకుట్లు కుట్టేసరికి తిరిగి అప్రయత్నంగా వీధివైపుకే మళ్ళింది మార్టిన్‌దృష్టి. చేతిపారమీద నడుము ఆనుకుని సిపాయి గోడపక్క నిలబడ్డాడు. అసలే ముసలివాడు. అశక్తతసలోడు చలి బాధవొకటి. పారతో మంచుకూడ లాగలేనిస్థితిలో వున్నాడు.

'అయ్యో, ఈ ముసలివాణ్ణి ఒకసారి లోనికిరమ్మని కొంచెం తేనీరిద్దునా, పాపం!—నీళ్ళు పొయ్యిమీద మరుగుతూనేవున్నాయి.' అనుకున్నాడు మార్టిన్.

చేతనున్న సూది, దారం అక్కడికక్కడనే దిగవిడిచి లేచాడు. మరుగునీళ్ళు తెచ్చి బల్లపైబెట్టి తేనీరు తయారుచేశాడు. కిటికీతలుపుతట్టి గోడవారనున్న సిపాయిని పిలిచాడు. పిలుపువిని స్టైపానిష్ (సిపాయిపేరది) కిటికీకెదురుగావచ్చి నిలిచాడు. అతన్ని లోపలికిరమ్మని సంజ్ఞచేసి, మార్టిన్ గదితలుపు తెరవడానికి పోయినాడు.

'రా, నాయనా—లోపలికివచ్చి కొంచెం చలి తీర్చుకో. ఎంత బాధపడుతున్నావోకదా!' అంటూ తలుపు తెరిచాడు మార్టిన్.

'నీకెంతైనా దేవునిమెప్పుందయ్యా, అన్నా! ఈ చలిచేత నిజంగా కీలుకీలుకూ భరించలేని పోట్లు పొడుస్తున్నవంటే నమ్మి నాయనా!' అంటూ లోపల ప్రవేశించాడు స్టైపానిష్. ఒంటిమీదపడ్డ మంచంతా బయటనే దులిపివేసినాడు. తడికాళ్ళతో వస్తే గది పాడౌతుందన్న భయంచేత పాదాలు తుడుచుకుంటూ తూలి పడబోయినాడు.

మార్టిన్ వెంటనే దగ్గరకుపోయి సిపాయి చెయ్యి పట్టుకొని 'అయ్యయ్యో, కాళ్ళు తుడుచుకో నక్కర లేదు ఇంత చలిబాధపడుతూ యెందుకు నీకింతశ్రమ? ఇల్లు తడైతే నేను తుడుచుకోనా? ఎట్లాగూ దినదినం తుడుచుకోవలిసిందే. రా, బాబూ—నెమ్మదిగా యిట్లా కూర్చుని కొంచెం తేనీరుపుచ్చుకో!' అని ఆదరణతో అతిథిని కూర్చోబెట్టి, తేనీటిని రెండుగిన్నెలలో పోసి ఒకటి సిపాయి కందిచ్చాడు. తనగిన్నెలోది కొంచెం పళ్ళెంలోబోసి ఊది చల్లారబెడుతున్నాడు.

స్టైపానిష్ తనగిన్నెడూ తాగి, గిన్నె పళ్ళెంలో బోర్లించి మార్టిన్ చూపిన దయకై అతన్ని అభినందిస్తూ కూర్చున్నాడు.

'అన్నా, మరికొంచెం పుచ్చుకుందూ!' అంటూ మార్టిన్ తిరిగి రెండుగిన్నెలూ నింపినాడు. మార్టిన్ తేనీరు తాగుతున్నాడేగాని కిటికీగుండా రోడ్డుమీదికి చూడటం మానలేదు.

'అన్నా, యేమట్లా చూస్తావు—ఎవరికోసం?' అని ప్రశ్నించాడు స్టైపానిష్.

'ఎవరికొరకంటావా?—అబ్బా, ఆసంగతి యిప్పుడు నీతో చెప్పుకోనడానికే సిగ్గౌతున్నదోయి' ఎవరికో సమా?—ఏమనిచెప్పను? నిన్నటిరాత్రి నిద్రలో నాకేదో పిలుపులాగున వినవచ్చింది. అది మొదలు యీ క్షణంవరకూ నన్నది విడిచిపోవడంలేదు. నిజమైన పిలుపో, లేక నేను కలిగించుకున్న భ్రమో తెలియడం లేదు. నిన్నటిరాత్రి యిక్కడేకూర్చుని బైబిల్ చదువుతున్నాను. జీససుప్రభు వీలోకంలో అవతరించి ధర్మప్రబోధ మెట్లాచేశాడో, యెన్నికష్టా లనుభవించి ధర్మస్థాపన చేశాడో—ఆవిషయం చదువుతున్నాను. ఆ కథ నీవూ వినేవుంటావు.' అన్నాడు మార్టిన్.

'అవును విన్నాను. కాని నాకేమి తెలుస్తుంది నాయనా? మూర్ఖుణ్ణి—చదువురాదు.'

'జీసస చేసిన ధర్మప్రచారాన్ని గురించే చదువుతూ కూర్చున్నాను. అతడు పరసియుని యింటికి పోవడం, వాడాయనను నిర్లక్ష్యంగా చూడటం—ఆకథ చదువుతూ, అంత మహానుభావుని అగౌరవపరిచేటంత నిర్భాగ్యత ఆమానవుడి కెట్లాకలిగిందని నాకాశ్చర్యం తోచింది. ఆమహాత్ముడు యింటికతిథిగావచ్చే అదృష్టం నాబోటివానికే తటస్థిస్తే, నాప్రయత్నలోపం లేకుండానే నాయనకోసం యెంతైనా చేతునే! వాడి దురదృష్టంకొద్దీ అంత దౌర్భాగ్యుడైనాడు పరసీయుడు. ఆ మహనీయుని గొప్పతనం మరేమానవుడు తెలుసుకోలేకపోతాడు? ఇట్లా అనుకుంటూవుండగానే నిద్ర పట్టింది. వెంటనే యెవరోవచ్చి నాపేరుబెట్టి పిలిచినట్లు

వినబడ్డది. అప్పుడే తిరిగి మరొకసారి వినవచ్చింది. రెండుసార్లు వినబడటంతోనే ఆపిలుపు నామనసులో నాటుకొనిపోయింది. ఇప్పుడది బహిరంగంగా నీతో చెప్పడానికే లజ్జపడుతున్నానుగాని ఆమహాత్ముని కొరకే నేనిట్లా వేచి కూర్చున్నాను—నిజం చెప్ప వద్దూ?' అన్నాడు మార్టిన్.

స్టెపానిచ్ నిశ్శబ్దంగా యేదో ఆలోచిస్తూ తల వూచాడు. రెండవగిన్నె తేనీరుకూడ తాగి గిన్నె బల్లమీద బోరగ బెట్టేశాడు. మార్టిన్ గిన్నెనిలబెట్టి తిరిగి దానిని తేనీటితో నింపి, అతిథిముందు బెట్టి

'అన్నా, యిదిగో మరొకగిన్నెడు పుచ్చుకో!— విను, యిట్లాగే యోచిస్తూ కూర్చున్నాను. ఆ మహాపురుషుడు 'ధర్మబోధచేస్తూ యెట్లా ఊరూరా తిరుగుతూపోయినాడో, పోయినచోటల్లా కొద్ది గొప్ప లెంచకుండా యెప్పుడూ సామాన్యప్రజలతో యెట్లా కలసిమెలసి వుండేవాడో, అదే గొప్పవిషయం. ఎక్కడచూచినా, యెప్పుడుచూచినా ప్రజలు గుంపులుగా ఆయనచుట్టూ చేరేవారు. మనవంటి అతి సామాన్యులను కాదూ ఆయన తనశిష్యులుగా చేరదీసుకున్నది? మనవంటి కూలిపనివాళ్ళు, పాపాత్ములు ఆయన వెంట పోయి శిష్యులైనారు. ఇక ఆయనచేసే బోధయెట్లా వుండేదో విన్నావా?—'అహంకారాని కెవడు దాసుడై పేరుప్రతిష్ఠలకోసం పాకులాడతాడో వాడు పతితుడౌతాడు; ఎవడు వినమ్రుడై అణగి మణగి యుంటాడో వాని కౌన్నత్యం చేకూరుతుంది.'...... 'నన్నా ప్రభువంటారు మీరు? నేనుగాను ప్రభువును. మీ సేవకుణ్ణి మీ పాదాలుకూడా కడుగుతాను. ప్రభు వనదగిన వాడా పరమాత్మఒక్కడే!'...'ఎవడు మనుష్యులలో మొదటివాడు, అనగా ఉత్తముడు కాగోరుతాడో వాడందరికీ సేవకుడైయుండవలె. ఎందుచేత నంటే, స్వామిభక్తులైన దరిద్రులు, వినమ్రులు, శాంతాత్ములు, దయాహృదయులు మాత్రమే ధన్యచరిత్రులు.' ఇదే ఆయనబోధించే ఉత్కృష్టతత్వం' అన్నాడు మార్టిన్.

ఈ మహావాక్యాలు వింటూవింటూ స్టెపానిచ్ తేనీరుతాగడమే మరచిపోయి, యేదేదో ఆలోచిస్తూ బొటబొట కన్నీరుగార్చాడు.

'రా, అయ్యా! మరికొంచెం తేనీరుపుచ్చుకో' మని హెచ్చరించాడు మార్టిన్. కాని స్టెపానిచ్ మనస్సు తేనీరుమీదికి పోలేదు. ఈ సంభాషణతో అతనిహృదయం కదలి పరవశమయింది. తనపైన మార్టిన్ చూపినదయకు కృతజ్ఞత తెలుపుతూ చేతిలో గిన్నె ఒకపక్కకు బెట్టి లేచి నిలబడ్డాడు.

'కృతజ్ఞుణ్ణయ్యా తండ్రీ! నా శరీరానికీ ఆత్మకూ కూడ కావలసిన ఆహారమూ ఆనందమూ యిచ్చావు నీవు.' అన్నాడు సిపాయి.

'అట్లా అనవద్దు—నీ విక్కడికి రావడమే నా కెంతో సంతోషాన్ని కలిగించింది. మరొకసారి వస్తావుకాదూ? తప్పకరా! నీవంటి పెద్దమనుష్యులను గౌరవించడంకంటే వేరే భాగ్యమేముంటుంది?' అంటూ సంతోషం వెలిబుచ్చాడు మార్టిన్.

తరువాత స్టెపానిచ్ సెలవుపుచ్చుకొని వెళ్ళిపోయినాడు. మిగిలిన తేనీరు కూడ గిన్నెలోవంచుకుని మార్టినే తాగివేశాడు. పాత్రసామగ్రంతా కడిగిజాగ్రత పెట్టి కిటికీవద్దనే కూర్చుని తిరిగి కుట్టుపని ప్రారంభించాడు. కుట్టుపని చేస్తూనే జీససు మహాత్మునిగూర్చి, అతని చేతలనుగూర్చి మననంచేస్తూ అతని రాకకొరకే నిరీక్షిస్తూ కూర్చున్నాడు. క్రీస్తు సదుపదేశాలతోనే మార్టిన్ మనస్సు నిండిపోయింది.

మార్టిన్ చూస్తూండగానే మరియిద్దరు సిపాయిలు ఆదారిని పోయినారు. అందులో ఒకడు గవర్నమెంటు 'బూట్సు', రెండోవాడు స్వంత 'బూట్సు' తొడుక్కున్నారు. తరువాత ఆయింటిపొరుగు గృహస్థుడొకడు పోయినాడు. వానితరువాత రొట్టెలమ్మేవాడొకడు తట్ట నెత్తినిబెట్టుకొని పోయినాడు. ఇందులో ఒక్కడు కూడ మార్టిన్ యింటి సమీపంలో ఆగకుండా యెవరి పనిమీద వారే పోయినారు. తరువాత మేజోళ్ళూ చెప్పులూ తొడుక్కొని పోతూన్న స్త్రీ ఒకతె కనిపించింది. ఆమెకూడ మొదట కిటికీదాటి పైకిపోయింది. కాని తిరిగివచ్చి గోడపక్కకుచేరి నిలబడ్డది. గోడవద్ద

యెవరో నిలబడ్డ ట్లూహించి కిటికీగుండా తొంగి చూచాడు మార్టిన్. తానెప్పుడూ చూడనిపరాయి మనిషివలె కనబడ్డదామె. కటికిదారిద్ర్యాన్ని సూచిస్తున్నాయి ఆమెకట్టుకున్న దుస్తులు. చంటిబిడ్డకూడా వున్నదామె చేతిలో. తాను కట్టుకున్న చాలీచాలని చింపిపాతనే ఒక పెడ బిడ్డకుకూడ కప్పి చలితీర్చడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. కాని అబట్ట యిద్దరికీ చాలింది కాదు. ఇకనేంజేస్తుంది? బిడ్డతో చలిగాలి కెదురుగా నిలవలేక గోడవైపుతిరిగి గోడనంటుకొని నిలబడ్డది. నిలువనీయకుండ బిడ్డ యేడ్పు మొదలుపెట్టింది. తల్లి యెంత ఓదార్చినా యేడ్పుమానదు. ఇదంతా మార్టిన్ చూస్తునే వున్నాడు. తల్లినీ బిడ్డనూ ఆస్థితిలో చూస్తు, స్తిమితంగా కూర్చోలేక పోయినాడు. చివాలునలేచి తలుపుతీసి బయటకుపోయి ఆమెను పలకరించాడు.

'అమ్మాయీ, ఇదిగో యిట్లాచూడు!'

మార్టిన్ పిలుపువిని స్త్రీ తిరిగిచూచింది.

'అయ్యో! ఎందుకమ్మా, పసిబిడ్డను పెట్టుకొని చలిలో నిలబడ్డావు? లోపలికి రారాదా? కొంతసేపు కుంపటివద్ద కూర్చోవచ్చు. ఇదిగో, యిదేమార్గం— ఇట్లారా!' అన్నాడు మార్టిన్.

ఆస్త్రీకి మార్టిన్ కొత్తవాడే. పరాయిమనిషి తన్నంతగా ఆదరించి పిలవటంచూస్తే ఆశ్చర్యం కలిగిందామెకు. కాని, యేమనుకున్నదో, బిడ్డనెత్తుకొని మార్టిన్ వెనకనే మెట్లుదిగి లోపలికివచ్చింది. గదిలో ఒకమూల పక్కపరచివుంది. మార్టిన్ ఆమెనాపక్కవద్దకు తీసుకొనిపోయి 'అమ్మా కూర్చో, యీ కుంపటిదగ్గర. పక్కమీద కూర్చుని చలికాచుకుంటూ బిడ్డకు పాలియ్యి, పాపం!' అన్నాడు మార్టిన్.

'పాలులేవు బాబూ! ఇప్పటివరకూ, యీ వేళ నేనేమీ తినలేదు.' అంటూ బిడ్డను దగ్గరకు తీసుకున్నది స్త్రీ.

'అయ్యో, అట్లాగునా? సరే, సరే!' అని తల వూపుతూ పోయి మార్టిను కొంతరొట్టె, కొళంబు పళ్ళెంలోపెట్టి తెచ్చి బల్లమీద వుంచాడు.

—సశేషము.

[టాల్‌స్టాయి కథకు అనువాదము.]

—తల్లాప్రగడ ప్రకాశరాయుడు, యం ఏ.

ఓదార్పు

కన్నులనిండ బాష్పములు గ్రమ్మి స్రవంతులు గట్టె, మోమునన్
విన్నదనంబు వ్రేలెడిని; వేదురుచందము సర్వదా వ్యథా
ఖిన్నత జీవితంబొక నికృష్టపు దారినిఁ బట్టె, నెంత యా
పన్నుఁడవో దురూహ్యము భవత్పరితాప మహో! కృషీవలా!

ఎంతటి సాధుశీలుఁడవొ, యెండకు గాలికి వాన కోర్చి క
ష్టింతువు తెక్కలం విడిచి; చేతకుఁ దగ్గఫలంబు రాక, యం
తంతకుఁ దగ్గిపోయి యడుగంటెను నెమ్మది; యెన్నఁడున్నన
శ్శాంతి యదెట్టిదో యెఱుఁగఁజాలవుగా! అకటా! కృషీవలా!

వరుసను దప్పికాని మఱి వానలు వచ్చుట లేదు; వచ్చినన్
ధర యొగఁజేపుచున్నయది; తగ్గఁగఁ జొచ్చెను బాడిపంటలున్